

Integrale Uitvoeringsagenda (IUA) – van Asiel tot Integratie - Een overzicht van knelpunten en oplossingsrichtingen voor de opgaven Opvang, Huisvesting en inburgering

Maart 2021

In februari en maart 2021 hebben gemeenten knelpunten op het gebied van opvang, huisvesting, en inburgering en daarbij horende mogelijke oplossingsrichtingen ingezonden. Deze zijn gebundeld en liggen hier voor u. Dit is een momentopname en gedurende de komende periode zullen er meerdere knelpunten en oplossingsrichtingen worden geformuleerd door gemeenten. Al deze knelpunten zullen we blijvend inventariseren en opnemen in onderliggend document.

Daarnaast gaan we werken met een zogenoemd stoplichtmodel. Door dit model houden we inzichtelijk welke vorderingen we maken en waar de uitdagingen liggen.

Inhoud

1. Opvang	2
1a. Opvanglocatie (COA)	2
<i>Verbetering verblijf asielopvang</i>	2
<i>Opvanglocaties</i>	2
<i>Vertraging verblijfspassen IND</i>	2
2. Huisvesting	3
2a. Taakstelling.....	3
<i>Druk op huisvestingsmogelijkheden</i>	3
<i>Druk op onderwijs</i>	3
<i>Te weinig koppelingen</i>	3
<i>Interventieladder taakstelling</i>	4
2b. Bestaande woningvoorraad	4
<i>Druk op de woningmarkt</i>	4
<i>Druk op leefbaarheid</i>	5
2c. Tussenvoorziening en duurzame huisvesting	5
<i>Tijdelijke huisvesting</i>	5
<i>Duurzame huisvesting</i>	6
3. Integratie	7
3a. Ondertussen- & ELIPgroep	7
<i>Voortzetten ondersteuning ondertussen- & ELIPgroep [2]</i>	7
<i>Informatievoorziening omtrent ondertussen- & ELIPgroep</i>	7
3b. Participatie	8
<i>Vergroten participatie</i>	8
3c. Uitstel nieuwe wet.....	8
<i>Druk op uitvoering en beleid</i>	8

---

1. Opvang

1a. Opvanglocatie (COA)

Onderwerp	<i>Verbetering verblijf asielopvang</i>
Omschrijving	Men vraagt aandacht voor het verbeteren van de omstandigheden en de participatiekansen tijdens de asielopvang.
Voorgestelde oplossingsrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Professionele NT2, stages of werk, les in digitale vaardigheden, en Engelse les. ▪ Verhoog capaciteit BRP straten. ▪ Voldoende begeleiding van kinderen/jongeren voor afstandsonderwijs. ▪ Studeren met behoud van uitkering. ▪ Versnelling gezinshereniging . ▪ Dossier is compleet bij uitplaatsing. ▪ Direct starten van de diplomawaardering. ▪ Professionele zorg voor psychische en lichamelijke problemen.

Onderwerp	<i>Opvanglocaties</i>
Omschrijving	De AZC's raken vol en er is behoefte aan meer opvangplekken. Elke provincie is gevraagd om extra opvangplekken te creëren.
Voorgestelde oplossingsrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provinciale toezichthouders om gemeenten onder een verschillend toezichtregime te plaatsen, al naar gelang een gemeente bereid is om, mede voor de regio, opvangplaatsen voor asielzoekers te realiseren. ▪ Een bonus-malus-financieringssysteem, waarbij gemeenten meebetalen aan de opvang elders. ▪ Meer mogelijkheden voor kleinschalige opvang.

Onderwerp	<i>Vertraging verblijfspassen IND</i>
Omschrijving	Er lijkt vertraging te zijn in de afgifte van verblijfspassen door de IND. Dit zorgt in de praktijk voor de nodige (financiële) problemen, met name voor de na-reizigers die meteen kunnen intrekken bij de referent, maar ook voor vergunninghouders die een huurcontract tekenen.
Voorgestelde oplossingsrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De documentverstrekking en de informatievoorziening daarover tussen IND en COA staat geagendeerd.

2. Huisvesting

2a. Taakstelling

Onderwerp	<i>Druk op huisvestingsmogelijkheden</i>
Omschrijving	Veel gemeenten kampen met een grote woningbouwopgave, hierboven op komt de urgentie om op korte termijn reguliere huisvesting te realiseren voor statushouders. Een aantal corporaties geven aan dat zij verwachten de taakstelling niet te zullen halen. Gemeenten vrezen dat het realiseren van de verhoogde taakstelling ten koste gaat van andere woningzoekenden.
Voorgestelde oplossings-richtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Regionale huisvestingscoördinator. ▪ Periodiek overleg met het COA, regiogemeentes en corporaties. ▪ Meer inzicht geven in de middellange en lange termijn, zodat er duidelijkheid ontstaat over de taakstelling en plotselinge verhogingen tot het verleden behoren. ▪ Rekening houden bij de verdeling van de taakstelling vergunninghouders met de druk op de woningmarkt. ▪ Onnodige pieken in taakstelling voorkomen (bijvoorbeeld door achterstanden bij de IND), dat legt enorme (onnodige) druk op de toch al krappe woningmarkt. ▪ Zorgen dat de taakstelling ook aansluit bij het daadwerkelijke aantal koppelingen (niet te weinig of te veel, dat is moeilijk sturen voor gemeenten). ▪ Zorgen dat gekoppelde statushouders ook te huisvesten zijn, door pas te koppelen als essentiële gegevens compleet zijn zoals BSN nummer en IBAN.

Onderwerp	<i>Druk op onderwijs</i>
Omschrijving	Schoolbesturen maken zich zorgen over de aantallen kinderen die zij dit jaar kunnen verwachten. Zij willen de kinderen graag zo snel mogelijk op school toelaten, echter horen zij vaak pas kort van te voren van de gemeente en Vluchtelingenwerk dat er nieuwe kinderen in bepaalde leeftijdscategorie komen. Dit maakt het lastig om de inschatting te maken om extra leslokalen te regelen
Voorgestelde oplossings-richting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het COA geeft een grove inschatting hoeveel kinderen in welke leeftijd in de regio/gemeente in 2021 gehuisvest worden. ▪ Het COA geeft daarnaast maandelijks een overzicht van het aantal mensen dat grote kans heeft op het verkrijgen van een vergunning en koppeling aan de gemeente binnen ca. 2 maanden.

Onderwerp	<i>Te weinig koppelingen</i>
Omschrijving	In het verleden hebben er te weinig koppelingen aan gemeenten plaatsgevonden, waardoor achterstanden in de taakstelling zijn ontstaan. Met als resultaat dat hogere taakstelling in 2021 nog meer knelt. Daarnaast blijven de zorgen over de doorlooptijden bij de IND bestaan.
Voorgestelde oplossings-richtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Echte verevening tussen taakstelling en opvangplekken. ▪ Adequate spreiding van statushouders over Nederland o.b.v. de taakstelling en een taakstelling die niet knelt. ▪ Monitoren of vergunningverlening door IND in de pas blijft met taakstelling. ▪ Vanuit Rijksoverheid en VNG extra aandacht besteden aan rechtstreekse informatievoorziening aan gemeenten over de asielopgave en de verwachtingen.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budget voor inzet maatschappelijke uitvoeringsorganisaties.
--	---

Onderwerp	<i>Interventieladder taakstelling</i>
Omschrijving	Er wordt in de systematiek te weinig rekening gehouden met de redenen die gemeenten aandragen voor het niet realiseren van de taakstelling (door bijvoorbeeld incomplete dossiers). Daarnaast is de uitleg die wordt gegeven aan het begrip 'stapelgemeente' te ingewikkeld, en vanwege koppeling van incomplete dossiers is het bijna niet vast te stellen wanneer een gemeente daadwerkelijk een stapelgemeente is. Aanpassing van de systematiek is daarom nodig, waarbij recht wordt gedaan aan de inspanningen van een gemeente om te huisvesten. Het zou niet zo moeten zijn dat als een gemeente op 1 statushouder na de taakstelling niet gehaald heeft, het toch een trede stijgt op de interventieladder.
Voorgestelde oplossings-richtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Meer naar het functioneren van de totale keten kijken ▪ Gemeenten tijdig op de hoogte stellen van een verhoogde taakstelling zodat zij zich hierop kunnen voorbereiden ▪ Geen beoordeling aan de hand van de interventieladder halverwege dit jaar omdat de ondersteuningsmaatregelen die voor dit jaar zijn aangekondigd nog in voorbereiding zijn

2b. Bestaande woningvoorraad

Onderwerp	<i>Druk op de woningmarkt</i>
Omschrijving	<p>Gemeenten ondervinden uitdagingen in het huisvesten van statushouders. Er kunnen een aantal oorzaken onderscheiden worden die druk op de woningmarkt veroorzaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er zijn niet voldoende sociale huurwoningen. - Afhankelijkheid van woningcorporaties voor het huisvesten van statushouders. - Lage mutatiegraad (= het aantal verhuizingen in relatie tot de woningvoorraad) sociale huurwoningen. - Mismatch tussen type huishouden en beschikbare woningen gemeentes. Weinig eenpersoonswoningen beschikbaar. Huisvesten van grote gezinnen is lastig omdat er niet voldoende grote woningen zijn. - Magic mix van woningen is interessant, maar voor gemeenten van kleine schaal moeilijk te realiseren. - Naast Asielstatushouders zijn er andere doelroepen voor wie ook reguliere huisvesting gefaciliteerd dient te worden. De middelen voor kwetsbare doelgroepen zijn hard nodig voor de huisvesting van de andere kwetsbare doelgroepen en bieden daarom geen bijdrage in het realiseren van de verhoogde taakstelling.
Voorgestelde oplossings-richtingen	<p>Vergroten woningvoorraad:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investeringscapaciteit voornamelijk in de steden verbeteren. ▪ Maximale medewerking vanuit Rijksoverheid om versneld en meer woningen te realiseren. ▪ Budget voor herbestemming van leegstaand vastgoed c.q. realisatie extra wooncapaciteit. ▪ Verbeteren van de samenwerking tussen J&V en BZK om corporaties beter in staat te stellen om extra huurwoningen te realiseren. ▪ Versoepelen van regelgeving en versnellen van procedures omgevingsvergunningen. ▪ Stimuleren van de bouw van woningen door corporaties in algemene zin, bijvoorbeeld door afschaffen verhuurdersheffing.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bij ontwikkeling van (tijdelijke) woningen door een ontwikkelaar of woningcorporatie het bedrag van de onrendabele top bijleggen (dit kan ook door middel van (extra) korting op de grondprijs) om daarmee te kunnen voorzien in voor de doelgroep betaalbare huisvesting. <p>Passende woningen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kopgroep met bestuurders Wonen ▪ Kleine verbouwing van huizen om bijvoorbeeld een groot gezin te kunnen plaatsen ▪ Huisvesting van grote gezinnen is vroeger wel gelukt via bijv. orde van Passionisten. Er kan contact gelegd worden met de diverse congregaties en ordes in Nederland. Misschien hebben zij ook woonruimte beschikbaar. ▪ Tegemoetkoming in kosten huur voor 23-. Bij aftopping van de huurprijs, aan corporaties het verschil betalen tussen de werkelijke huurprijs en de afgetopte huurprijs. ▪ Samenvoegen van twee woningen waardoor een groot gezin kan worden geplaatst ▪ Aanpassen van een woning voor een statushoudersgezin in een rolstoel ▪ Aandacht voor álle doelgroepen die urgentie vragen. ▪ Meer stimuleren van de (reeds toegestane) uitruil van huisvesting vergunninghouders binnen de provincie, ook over de grenzen van de veiligheidsregio's heen. ▪ Herinvoering voorrangsverplichting woningtoewijzing statushouders.
--	--

Onderwerp	<i>Druk op leefbaarheid</i>
Omschrijving	Er kan momenteel geen spreidingsbeleid worden gevoerd, waardoor mensen met een vergelijkbare situatie en een laag inkomen veel geclusterd in bepaalde straten/buurtten komen wonen, wat de leefbaarheid ernstig onder druk zet. Bovendien worden veel van de sociale huurwoningen aan statushouders en mensen met urgentie opgeleverd waardoor onbegrip in de gemeente ontstaat.
Voorgestelde oplossingsrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rijk inzetten voor vergroten van maatschappelijk draagvlak bij huisvesting van vergunninghouders, vluchtelingen, arbeidsmigranten en andere specifieke doelgroepen. ▪ Inzetten op duurzame en passende huisvesting, verspreid over de stad, zodat vergunninghouders een goede start kunnen maken. Dus niet inzetten op tijdelijke woonvormen zoals doorstroomwoningen of specifieke complexen voor statushouders. Dat werkt stigmatiserend, komt de integratie niet ten goede én is erg moeilijk van de grond te krijgen vanwege o.a. zorgen van omwonenden.

2c. Tussenvoorziening en duurzame huisvesting

Onderwerp	<i>Tijdelijke huisvesting</i>
Omschrijving	<p>Gemeenten verwachten dat niet iedere statushouder meteen behoefte zal hebben aan een reguliere woning, zeker als gezinshereniging op een later moment plaatsvindt. Ook in het kader van de huisvesting van buitenlandse werknemers is het wenselijk dat de (wettelijke en ruimtelijke) mogelijkheden om flexibele woonvormen te realiseren, worden onderzocht en uitgebreid.</p> <p>Aandachtspunten hierbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tijdelijke woonvormen kunnen interessant zijn, maar (met name kleine) gemeenten kunnen de budgettaire gevolgen niet dragen. - Tijdelijke huisvesting brengt extra kosten met zich mee. De vergunninghouder krijgt dubbele kosten voor woninginrichting en maar 1x een inrichtingskrediet. Tevens wordt deze persoon onnodig verplaatst en kan nog niet rustig op een stabiele definitieve plek inburgeren.

Voorgestelde oplossings-richtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definitie van tijdelijkheid verruimen om aan de behoefte van flexibele woonvormen tegemoet te komen. ▪ Realiseren van enkele doorstroomwoningen in de regio. ▪ Investering voor de tussenvoorziening voor statushouders die wachten op nareizigers. ▪ Tijdelijke huisvesting in het buiten-stedelijk mogelijk maken met korte procedures. ▪ I.s.m. Rijksvastgoed tussenvormen voor huisvesting te verkennen. ▪ Betrekken van woningcorporaties en marktpartijen bij dit proces.
---	--

Onderwerp	<i>Duurzame huisvesting</i>
Omschrijving	Er is behoefte aan het maken van (regionale) plannen voor het creëren van duurzame opvang en huisvesting. Aandachtspunt hierbij is dat de taakstelling nu hoog is en het maanden/jaren duurt om nieuwe woonvormen te realiseren. Tegen die tijd is de piek vanuit de IND voorbij.
Voorgestelde oplossings-richtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kijken naar huisvestingsalternatieven. ▪ Onderzoeken of meer experimentele woonvormen regionaal gerealiseerd kunnen worden. ▪ Taskforce Huisvesting (zoals Opnieuw Thuis). ▪ Werkgroep procesverbeteringen oprichten. ▪ Gebruik maken van eerder gemaakte ondersteuningsproducten.

3. Integratie

3a. Ondertussen- & ELIPgroep

Onderwerp	<i>Voortzetten ondersteuning ondertussen- & ELIPgroep [2].</i>
Omschrijving	<p>Gemeenten vinden dat de grote groep inburgeraars die nog onder het huidige stelsel moet inburgeren, te veel tussen wal en schip valt. Zij plukken niet de vruchten van het nieuwe inburgeringsstelsel, maar worden juist extra geraakt door de consequenties van het huidige stelsel. Zij zijn nog steeds zelf verantwoordelijk voor hun inburgering en dienen hun eigen taalaanbieder te kiezen. Deze situatie zal voor de groep inburgeraars die in december 2021 inburgeringsplichtig worden nog aanhouden t/m uiterlijk december 2026 (er van uitgaande dat de termijn 3 jaar – plus 2 jaar verlenging voor de laatste inburgeraar die december 2021 inburgeringsplichtig worden).</p> <p>Daarom moeten we ons inzetten om nieuwe inburgeraars toch zoveel en zo goed mogelijk te laten landen in de gemeente. Voor goede inburgering en participatie is intensieve ondersteuning nodig. Daarom is het doorzetten van dienstverlening en pilots van belang.</p>
Voorgestelde oplossings-richtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voldoende middelen voor ondersteuning van de extra grote ondertussengroep. ▪ Voorzetten pilots zodat deze groep gebruik kan maken van duale trajecten ▪ Aanpassen van het bedrag maatschappelijke begeleiding, het is nu inclusief btw.

Onderwerp	<i>Informatievoorziening omtrent ondertussen- & ELIPgroep</i>
Omschrijving	<p>Gemeenten proberen inburgeraars zo goed mogelijk te adviseren en te ondersteunen maar onder de huidige wetgeving is dit niet toereikend vanwege het gebrek aan informatie. Gemeenten hebben immers nog geen wettelijke taak in de inburgering en beschikken niet over de inburgeringsgegevens van de inburgeringsplichtige statushouders. Met als gevolg dat deze groep inburgeraars makkelijk ten prooi vallen aan malafide taalaanbieders, daarnaast heeft deze groep inburgeraars een grotere kans om niet binnen de termijn aan hun inburgeringsplicht te voldoen en zodoende te gaan behoren tot de zogeheten ELIP-groep.</p> <p>Knelpunten hierbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) beschikt wel over de benodigde gegevens, maar heeft geen wettelijke grondslag om deze gegevens met gemeenten te delen. - FG's missen grondslag om bestanden (van DUO, participatiebedrijf en Vluchtelingenwerk) te kunnen vergelijken. - Oplossingen zoals het kwaliteitsconvenant zijn eigenlijk second best oplossingen om de gevolgen van het huidige stelsel te beperken. Het convenant heeft namelijk geen mandaat of wettelijke grondslag om de inburgeraars naar bonafide taalscholen te leiden. - Het systeem van DUO geeft enkel inzicht in de omvang van de ELIP doelgroep, niet in de individuele gegevens die wel nodig zijn. - In het omvang-overzicht van DUO is niet duidelijk of het overzicht rekening houdt met inburgeraars die al een verlenging en boete hebben gekregen. <p><i>NB gegevensuitwisseling hoeft niet per direct geregeld te worden bij DUO om te vermijden dat de startdatum van wet in gevaar komt</i></p>
Voorgestelde oplossings-richtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voor een goede, actieve begeleiding moet een gemeente frequenter kunnen beschikken over DUO-gegevens, over aanvullende gegevens en over gegevens op persoonsniveau (per inburgeraar). ▪ Gemeente krijgt totaaloverzicht van DUO/SZW met daarin de volgende aantallen: <ul style="list-style-type: none"> 1) Reguliere ELIPs (volgens de huidige definitie: 6 maanden + <2.500 op DUO-lening)

[2] ELIP staat voor 'Einde Lening Inburgeringsplichtige'

	<p>2) Inburgeraars met een toekenning (2jarige) verlenging, met daarin onderscheid:</p> <p>a. Inburgeraars die een boete hebben gekregen en daarmee automatisch een 2 jaarlijkse verlenging</p> <p>b. Inburgeraars die een verlenging hebben gekregen (zonder boete)</p>
--	--

3b. Participatie

Onderwerp	<i>Vergroten participatie</i>
Omschrijving	<p>Met de nieuwe wet hopen gemeenten sterker in te kunnen zetten op een goede integratie in de samenleving.</p> <p>Bij goede inburgering is een goede participatie in de samenleving belangrijk. Het budget dat gemeenten van het Rijk ontvangen is naar inschatting voldoende om goede taallessen te kunnen aanbieden. Echter er is nauwelijks budget om de participatie van statushouders een "boost" te kunnen geven. In de nieuwe wet is "het goed laten participeren van statushouders" geen wettelijke verplichting waardoor de financiële middelen hiervoor ontbreken.</p>
Voorgestelde oplossings-richtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Extra financiering voor gemeenten om participatie te stimuleren. ▪ Apart budget voor begeleiding van AMV-ers na 18+ ▪ Aanpassen van het bedrag voor maatschappelijke begeleiding, het is nu inclusief btw. ▪ Organiseren van nazorg (voor werkgevers en inburgeraar) na uitstroom naar werk om uitval te voorkomen/beperken.

3c. Uitstel nieuwe wet

Onderwerp	<i>Druk op uitvoering en beleid</i>
Omschrijving	<p>De uitvoering en beleid ervaren grote druk door een combinatie van de verdubbeling in de taakstelling (die relatief laat bekend werd), corona en (uitstel van) invoering van nieuwe wet. Daarnaast ontbreken de financiële kaders 2021 vanuit kabinet vanwege uitstel van de wet.</p>
Voorgestelde oplossings-richting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duidelijkheid over en verruiming van budgetten om druk op uitvoering en beleid te verlagen.